Vendégtárlatok

2018

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának Germanisztika Tanszéke és a budapesti Németajkú Református Egyházközség szervezésében, a Reformáció Emlékbizottság támogatásával jött létre a *Cipszerek és a reformáció* című kiállítás. A 2018. január 12. és február 14. között látható tárlat három tematikus egységben mutatta be a szepességi szászokat. Az első, általános történeti részben néhány híres szepességi város került előtérbe. Ezt követte a szepességi szászok magyarországi reformációban betöltött szerepének felvázolása, különös tekintettel Lőcse városára. Ehhez a részhez kapcsolódott a híres lőcsei Brewer (Breuer)-nyomda bemutatása és a szepességi peregrináció ismertetése is. A harmadik tematikus egység híres cipszer vagy cipszer származású személyiségekkel foglalkozott. A kiállítás számos színes tablóból állt, melyek mellett három tárlóban az OSZK gyűjteményeiből való eredeti dokumentumok is helyet kaptak. A kiállítás kurátora Berzeviczy Klára és Lőkös Péter volt a Pázmány Péter Katolikus Egyetemről.

A magyar kultúra napja alkalmából január 22-én és 23-án a könyvtár Bartók Béla születésének 125. évfordulójára emlékezve fotókiállítást rendezett. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete Fotóművészeti Tagozatának művészei 2006-ban készítettek új felvételeket tematikus tárlatukra, melynek a *Bartók háza* címet adták. Tizenegy alkotó mutatta be felvételeivel Bartók Béla egykori lakóhelyét, a Csalán úti villát, amely ma már Bartók Béla Emlékházként hangversenyeknek és előadásoknak ad otthont. A zeneszerző emlékét hajdani személyes tárgyai, a dolgozószoba részletei, bútorok, szobabelsők, hangszerek motívumai, kották idézik fel a felvételeken. A látvány, a valóság elemeinek átfogalmazása erősen tükrözi az egyes fotóművészek látásmódját, a bennünket körülvevő világ látható tárgyaihoz, valamint a muzsikához való viszonyát is. A kiállított felvételeket Magyarországon eddig csupán három alkalommal láthatta a közönség: 2006-ban a Művészetek Palotája Zászlótermében, 2008-ban a Farkas Ferenc Művészeti Iskolában Dunakeszin, 2011-ben pedig a Klebelsberg Kultúrkúriában, így a 2018-as nemzeti könyvtári kiállítás kuriózumnak számított. Az alkotók jóvoltából a kiállítás képei az OSZK Jelenkori Fotóművészeti Gyűjteményét gazdagítják.

2018 januárjában a Budapesti Metropolitan Egyetem Vizuális Kommunikáció Intézete is az Országos Széchényi Könyvtárban rendezte kiállítását. A tárlaton a *Tápláléklánc* című grafikai pályázatra beérkezett plakátokból és illusztrációkból láthattak válogatást az érdeklődők. A pályázati munkákat kiegészítették az egyetem legkiemelkedőbb alap- és mesterszakos grafikushallgatóinak munkáival. A pályázat eredményhirdetésére és a díjátadóra a kiállításmegnyitó keretében január 27-én 16 órakor került sor. A köszöntőt Július Gyula, a METU Vizuális Kommunikáció Intézetének vezetője mondta, a tárlatot Pinczehelyi Sándor Munkácsy-díjas képzőművész nyitotta meg.

2018. március 6. és április 7. között a *Délvidéki magyar Golgota 1944–45* című vándorkiállítás volt látható a 6. emeleti Ars Librorum kiállítótérben. A Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944–45 Alapítvány vándorkiállítása huszonegy tablón mutatta be a délvidéki magyarokat ért népirtás történetét. A rövid és tartalmas mondatokban összefoglalt, olvasmányos szöveganyagot rendkívül erős hatású, gazdag képanyag egészítette ki. A kiállítás vázát alkotó visszaemlékezések közé beszúrt és kiemelt történelmi tények segítségével mutatták be az 1944–45 fordulóján történt tragikus eseményeket.

2018. március 24-től április 7-ig tekinthették meg az érdeklődők a 2017-es *Szép Magyar Térkép* elnevezésű verseny legjobb pályaműveit bemutató hagyományos kiállításunkat a könyvtár dísztermében. A verseny 1996-ban indult útjára, az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszéke (korábban a Lázár Deák Térképészeti Alapítvány) és az Országos Széchényi Könyvtár Térképtárának közös szervezésében. A pályázat célja a magyar térképkultúra színvonalának emelése és az igényesen kivitelezett térképek térhódításának elősegítése. A beérkezett térképek átfogó képet nyújtanak

a nagyközönség számára a hazai térképkészítő szakma elmúlt évi terméséről. A tárlattal a kartográfiai műveket készítő cégek és szervezetek lehetőséget adnak arra, hogy ne csak a szakmai érdeklődők értesülhessenek az új eredményekről. A 2018-as felhívásra tizenkét pályázó huszonhét pályaművet küldött be, melyet a szakértőkből és laikusokból álló zsűri értékelt és díjazott. A rendezvényen a díjakat a zsűri elnöke, Káldos János, az Országos Széchényi Könyvtár OKP-projektjének vezetője adta át.

A 2018. évi Múzeumok Éjszakája programsorozat részeként az érdeklődők a Nemzeti Ereklyetérben Nagy Eszter gyerekkönyv-illusztrátor *Álomfestészet* című kiállítását láthatták. A festőművész színkavalkádjában elsősorban állatokat ábrázoló vidám képeket tekinthettek meg a látogatók június 23. és július 26. között. A művész alkotásait a képzelet szülte, visszatérő motívumai a szinte megelevenedő, tenyerünkbe mászó kisállatok vagy a keleti tündérmeséket idéző portrék.

2018. augusztus 2. – szeptember 13. között volt látogatható a *Változó terek. A Duna menti térség történeti térképeken* című kiállítás a könyvtár Ars Librorum terében. A kiállítást Tüske László főigazgató és Volkmar Wenzel, Németország budapesti nagykövete nyitotta meg és Josef Wolf M. A., a kiállítás kurátora mutatta be. A tárlaton szereplő hetven értékes térkép a Duna menti térség térképészetének fejlődését elevenítette fel 1650 és 1800 között. A kiállítás alapjául az a térképekből és látképekből álló gazdag gyűjtemény szolgált, amelyet a badeni őrgrófok katonai, hadászati célokból hoztak létre. A tárlatot a Dunai Sváb Történelem- és Országismeret Intézet, valamint magánadományozók gyűjteményéből származó darabok gazdagították. A kiállításhoz kapcsolódott könyvtárunk Térképtárának *Az első világháború térképeken – Határviták* című kamarakiállítása, amely közel harminc térképen, valamint korabeli plakátokon, képeslapokon és fényképeken mutatta be az 1909 és 1919 között készült térképeket. Különlegességük abban áll, hogy az első világháború átmeneti állapotait mutatták meg a végleges határok kialakítását megelőzően. A kiállítás kísérőrendezvényeként két előadást is hallhattak az érdeklődők: augusztus 31-én Danku György beszélt a török kori Magyarország térképeiről, válogatva a Térképtár érdekes kincseiből, szeptember 1-én pedig Kerekes Dóra történész előadásában hallhattunk izgalmas bemutatót a császári diplomatákról és kora újkori kémekről; a tárlathoz kapcsolódóan két kiadvány is napvilágot látott: a *Változó terek. A Duna menti térség történeti térképeken, 1650–1800* című kiállítási katalógus, valamint *A kései török háborúk. Megtapasztalás – tudás – emlékezés* című tanulmánykötet.

Az ősi kínai kultúra iránt érdeklődők 2018 szeptemberében a Xiling Pecsétművészeti Társaság által 2008-ban útjára indított *Száz éves Xiling, a Kínai pecsét* című vándorkiállítást tekinthették meg a könyvtár Nemzeti Ereklyeterében. A tárlat közel száz kínai festménnyel, a pekingi olimpiára készített pecsétekkel és a kínai klasszikus költészetből vett alkotásokkal mutatta be a festészet és a pecsétművészet ősi hagyományait. Budapest előtt Los Angelesben, Párizsban, Rómában, Madridban, Ankarában, Hágában és Colombóban is nagy sikerrel állították ki a kép- és pecsétegyüttest. A 2018. szeptember 3-i megnyitón Kínából érkezett művészek és pecsétfaragók látványos bemutatót tartottak az érdeklődőknek. A kiállítás házigazdája a Xiling Pecsétművészeti Társaság és a Kínai Egyesületek Európai Szövetsége, szervezője a Sino-Európai Alapítvány a Kínai Kultúráért és Oktatásért és a Zhongbo Nemzetközi Kulturális és Művészeti Központ volt. A tárlat szervezésében segített a Nanyang Kulturális és Művészeti Központ, valamint a Xin Ziluolan Kulturális és Művészeti Vállalat. A rendezvény létrejöttét támogatta az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkársága és a Kínai Népköztársaság Magyarországi Nagykövetsége.

2018. október 9–27. között a CAFe Budapest Kortárs Művészeti Fesztivál és az Országos Széchényi Könyvtár együttműködésében megvalósuló *Grafityisz*

című kiállítás és programsorozat célja emlékezés és tisztelgés volt a magyar karikatúra előtt, megszületésének 170. évfordulója alkalmából. A tárlaton több, a 19. század második feléből való magyar élclap is megtekinthető volt a könyvtár gyűjteményéből, mint például az első illusztrált kiadvány, a *Charivari (Dongó),* a Jókai Mór által kiadott *Üstökös* vagy a *Bolond Miska*. Az élclapok virágkora a dualizmus időszakára tehető, ezért ebből a korszakból is számos újság volt látható, mint a *Borsszem Jankó* és a *Pikáns Lapok* is. A két világháború közötti időszak és az 1945 utáni néhány év sajtótermékei közül megtalálható volt *Az Ojság*, a *Pesti Posta*, a *Szabad száj* és a *Pesti Izé*, a látogatók bepillantást nyerhettek ezek karikatúráiba is. Az érdeklődők a kiállított sajtóorgánumok között felfedezhették a 20. század legismertebb újságját, a majd' 50 évig, azaz 1993-ig működő *Ludas Matyi*t is. A könyvtár törzsgyűjteményében megtalálható viccla-pok mellett átfogó válogatást láthattunk négy kiváló kortárs művész – Dluhopolszky László, Gaál Tibor, Prihoda Judit, Takács Krisztián – rajzaiból. A kiállítás címének ötletét Kemény János humorista, költő adta – a *Grafityisz* remekül fejezte ki a mondanivaló lényegét, miszerint a kiállítók grafikáikkal, rajzaikkal, karikatúráikkal fityiszt mutatnak életünk visszáságainak, problémáinak.

A kiállítás megnyitóján Szőke András, Badár Sándor és Dluhopolszky László szórakoztatta sit down comedyvel a nagyszámú nézőközönséget. 2018 októberében az érdeklődők két tárlatvezetésen is részt vehettek a kiállítás kurátoraival, Dluhopolszky Lászlóval, Gaál Tiborral és Szemerédi Ágnessel. Október 16-án a kiállításhoz kapcsolódóan szervezett kerekasztal-beszélgetésen pedig Thuróczy Gergely irodalmi muzeológust, Szakolczay Lajos művészettörténészt, Dluhopolszky László grafikust és Urszinyi Fehér Csaba írót hallgathatták meg.

2019

A 2019-es év első befogadott kiállítása az örmény kultúrába és vallásba engedett bepillantást a közönség számára. Az *Egység és sokszínűség – Örmény Biblia és vallásos társadalom* című kiállításon nemcsak az első három teljes örmény nyelvű bibliakiadást (Amszterdam, 1666; Isztambul, 1705; Velence, 1733) tekinthették meg, hanem számos családi ereklyével, valamint az erdélyi örmény kereszténység tárgyi emlékeivel is találkozhattak. A több mint száz éves kincsek segítségével néhány oszmán-örmény család mikrotörténelmét ismerhettük meg. A tárlaton láthatók voltak az örmény népirtást túlélő családok személyes tárgyai, melyek az oszmán-örmény társadalmi, kulturális, nyelvi és vallási sokszínűségét tükrözték. A látogatók a tárlókban megtekinthették az örmények kulturális emlékezetének példájaként szolgáló dokumentumokat is. A 2019. március 25. és május 11. között a Nemzeti Ereklyetérben megrendezett kiállítás a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armeniológiai Intézete, a lipcsei Kelet-európai Történeti és Kulturális Kutatóintézet (GWZO), a Berlini Állami Könyvtár és az Országos Széchényi Könyvtár közreműködésével valósult meg.

2019-ben huszonharmadik alkalommal hirdették meg az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék és az Országos Széchényi Könyvtár Térképtára közös szervezésében a *Szép Magyar Térkép* című pályázatot. A felhívásra minden magyar térképkészítő és -kiadó műhely korlátlan számú, kizárólag saját maga által készített és 2018-ban közreadott, nyomtatott vagy digitális kartográfiai művel nevezhetett határon túlról is. A verseny célja a magyarországi térképkultúra elmélyítése és az igényesen kivitelezett térképek bemutatása széles körben, nem csak szakmai érdeklődők számára. A pályázatra beérkezett huszonöt alkotást 2019. március 29-től április 13-ig az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében tekinthették meg. A március végi megnyitón a rendezvényt Klinghammer István akadémikus méltatta, a díjakat Zentai László, az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék vezetője és Tüske László főigazgató adta át.

A nemzeti könyvtár 2019. április 26-án nyílt, a Manuscriptoriumban megrendezett *Emlékképek '89* interaktív fotókiállítással csatlakozott a Photoconsortium által szervezett fotókiállítás-sorozathoz, amelyben tíz európai város vett részt egy-egy saját, lokális témát feldolgozva. A pop up kiállítások a közösségi fotógyűjtést helyezték a középpontba, így a beküldők aktívan részt vehettek a kiállítással párhuzamosan épülő virtuális galériák kialakításában is. A kiállítás célja a rendszerváltás életvitelünkre való hatásának bemutatása volt a közösségi fotókon és tárgyakon keresztül. Az összegyűlt emlékeket a Fortepanról származó fotókkal, illetve a Plakát- és Kisnyomtatványtár korabeli képeslapjaival és plakátjaival egészítettük ki. Az OSZK–1956-os Intézet

fotóadatbázisából Nagy Piroska fényképei a rendszerváltás kulcsfontosságú tüntetéseiről, eseményeiről, a politikai fordulat dokumentumairól gazdagították a kiállítást.

Az érdeklődők 2019. október 18–25. között az Ars Librorumban tekinthették meg a *Magyarország képe az európai fikciós irodalomban* című kiállítást. A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetével közösen megvalósított tárlat a Magyarországról és a magyarokról kialakult kép változásait illusztrálta az európai modernitás kezdeteitől a 20. századig abban a virágzó irodalmi közegben, melyet az újkori médiaforradalom tett vibrálóvá és elérhetővé. A tárlat megmutatta, hogy az európai irodalomban hogyan csapódott le és más nemzetek olvasói számára hogyan közvetítődött a magyar őstörténet, a középkori legendák, a törökkel vívott harcok vagy a szabadságharcok híre és emléke. A kiállításon erdélyi és magyarországi helyszínek, valós és fiktív szereplők különböző ábrázolásait tekinthették meg az érdeklődők, amelyek mind bizonyítják, hogy a modern irodalmi hagyomány Magyarországot egyszerre tekintette európainak és egzotikusnak. A koncepció önmagában is különlegesnek számított az OSZK irodalom- és kultúrtörténeti kiállításainak sorában. A nemzeti könyvtár mint az írott magyar kultúrkincs legnagyobb gyűjteménye és legfőbb őrhelye általában a magyar irodalom és történelem kiemelkedő alkotóit, emlékeit, témáit és folyamatait mutatja be a nagyközönség számára. Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete kutatóinak segítségével most kivételesen fordított perspektívából ismerhettük meg azt a kort és intellektuális közeget, amellyel együtt és amely mellett a modern magyar irodalom is megszületett. *„A nemzeti önismeret és a hungarológiakutatás egyik nélkülözhetetlen forrása a külföldi irodalmak Magyarország- és magyarságképe. A fikciós irodalomnak egészen más, de nem kevésbé jelentős lehetőségei vannak a közvélemény formálására, mint például a történetírásnak, a publicisztikának, a politikai ügynökségeknek vagy a filmnek”* – mondta a megnyitón Tüskés Gábor professzor, az Irodalomtudományi Intézet osztályvezetője.

2019. november 11-én nyílt meg a 7. emeleti katalógustérben a *Magyarország–Malajzia 50! – Öt évtized diplomáciai kapcsolatai* című kiállítás. A tárlat apropóját az adta, hogy Magyarország és Malajzia 1969-ben vette fel először a diplomáciai kapcsolatot és az elmúlt öt évtizedben a két ország közti együttműködés kölcsönös tiszteleten és közös érdeklődési körön alapult. A jelenleg is fennálló kedvező politikai kapcsolat biztos alapot ad az együttműködés megerősítésére a kereskedelem, az oktatás, a kultúra, a technikai fejlődés, a turizmus és a sport területén is. 2019-ben a magyar és a malajziai kormány közös kamarakiállítással ünnepelte meg az évfordulót, amelynek fő szervezője Magyarország Kuala Lumpur-i Nagykövetsége, az Országos Széchényi Könyvtár, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Malajzia Budapesti Nagykövetsége volt. A tárlaton a látogatók bepillantást nyerhettek a két ország közti kapcsolatok alakulásába és egymás kulturális megismerésének történetébe, amelyet uralkodói, köztársasági és miniszterelnöki látogatások is fémjeleztek. A látogatók a kiállításon megtekinthették a két ország közti kapcsolatok dokumentálását szolgáló emlékeket: kéziratokat, térképeket, fotókat, újságcikkeket és könyveket az Országos Széchényi Könyvtár Törzs- és Periodikagyűjteményéből, Térkép- és Kézirattárából, amelyek mellett Malajzia Nemzeti Levéltárából származó, valamint Magyarország Kuala Lumpur-i Nagykövetségének tulajdonában lévő fényképek is láthatók voltak.

Szemerédi Ágnes
szemeredi.agnes.at.oszk.hu